

Buchstaben	Laute	Beispiele
a	a	<i>Stadt</i>
	a:	<i>baden</i>
aa	a:	<i>Staat</i>
ah	a:	<i>Bahn</i>
ai	aɪ	<i>Mai</i>
au	aʊ	<i>Auge</i>
ay	aɪ	<i>Bayern</i>
ä	ɛ	<i>kräftig</i>
	ɛ:	<i>spät</i>
äh	ɛ:	<i>zählen</i>
äu	ɔɪ	<i>Träume</i>
b	b	<i>Ober</i>
bb	b	<i>Hobby</i>
-b	-p	<i>gelb</i>
c	k	<i>(Cocktail)</i>
ch	ç	<i>Licht</i>
	x	<i>Buch</i>
ch(s)	k(s)	<i>Fuchs</i>
ck	k	<i>Zucker</i>
d	d	<i>reden</i>
-d	-t	<i>Hund</i>
dt	t	<i>Stadt</i>
e	ɛ	<i>stellen</i>
	e	<i>Weg</i>
	ə	<i>beginnen</i>
ee	e:	<i>Tee</i>
eh	e:	<i>sehen</i>
ei	aɪ	<i>Wein</i>
er- / -er	ɐ	<i>Erzähler</i>
ey	aɪ	<i>Meyer</i>
eu	ɔɪ	<i>heute</i>
f	f	<i>Fisch</i>
ff	f	<i>hoffen</i>
g	g	<i>liegen</i>
	ʒ	<i>Etage</i>
-g	-k	<i>Weg</i>
gs	ks	<i>sagst</i>
-(i)g¹	-(ɪ)ç	<i>wichtig</i>
	-(ɪ)k	<i>Königs</i>
	-(i)g	<i>richtige</i>
h	h	<i>Hand</i>

¹ Ständige Ausspracheunsicherheiten, auch bei Muttersprachlern, verursacht die Buchstabenkombination <ig>. Die Regelung lautet, dass es vor Vokal [g] und im absoluten Auslaut [ç] ausgesprochen wird. Die meisten Schwierigkeiten bereitet jedoch die Stellung vor Konsonant. Kelz (1993:590) erläutert die empirisch erhobene Standardrealisierung: „Eine Untersuchung der Aussprache bei Nachrichtensprechern des Rundfunks hat [...] eine Tendenz erkennen lassen: Danach wird das <g> bei folgendem Frikativ [oder Liquid] vorzugsweise als Plosiv ausgesprochen, bei folgendem Plosiv vorzugsweise als Frikativ, also immer genau umgekehrt wie die Artikulationsweise des Folgekonsonanten. Hier zeigt sich eine der wenigen Dissimilationsregeln des Deutschen.“ Als treffende Beispiele nennt er folgende Wörter: *Könige* – [g] vor Vokal, *König* – [ç] im absoluten Auslaut, *des Königs* – [k] vor Frikativ, *Königreich* – [k] vor Liquid, *Königtum* – [ç] vor Plosiv.

i	ɪ	<i>Bitte</i>
i(on)	i:	<i>Kino</i>
ie	j(o:n)	<i>Nation</i>
ieh	i:	<i>sieben</i>
ih	i:	<i>ziehen</i>
j	i:	<i>ihr</i>
j	j	<i>Jacke</i>
k	ʒ	<i>Journalist</i>
kk	k	<i>können</i>
l	k	<i>Mokka</i>
ll	l	<i>Lampe</i>
m	l	<i>hell</i>
mm	m	<i>Mann</i>
n	m	<i>kommen</i>
ng	n	<i>Name</i>
nk	ŋ	<i>singen</i>
nn	ŋk	<i>Bank</i>
o	n	<i>Mann</i>
ö	ɔ	<i>voll</i>
oh	o:	<i>Brot</i>
öh	œ	<i>Löffel</i>
oo	ø:	<i>lösen</i>
p	o:	<i>wohnen</i>
ph	ø:	<i>fröhlich</i>
pp	o:	<i>Boot</i>
qu	p	<i>Oper</i>
r	f	<i>Philosophie</i>
rh	p	<i>doppelt</i>
rr	kv	<i>bequem</i>
s	ʀ	<i>rot</i>
sch	ɐ	<i>Tür</i>
sp	ʀ	<i>Rhetorik</i>
ss	ʀ	<i>Herr</i>
st-	s	<i>Haus</i>
-st	z	<i>reisen</i>
ß	ʃ	<i>Schule</i>
t	ʃp	<i>Spiel</i>
tt	s	<i>Tasse</i>
th	ʃt	<i>Stufe</i>
t(ion)	st	<i>hast</i>
tz	s	<i>reißen</i>
t	t	<i>Tür</i>
tt	t	<i>bitte</i>
th	t	<i>Theorie</i>
t(ion)	ts(jom)	<i>Lektion</i>
tz	ts	<i>Platz</i>

u	ʊ u:	<i>Gruppe</i> <i>Buch</i>
ü	ʏ y:	<i>Glück</i> <i>Schüler</i>
uh üh	u: y:	<i>Stuhl</i> <i>früh</i>
v	f v	<i>Vogel</i> <i>Visum</i>
w	v w	<i>Welt</i> <i>(Wellness)</i>
x	ks	<i>Text</i>
y	ʏ y: j	<i>Ypsilon</i> <i>Typ</i> <i>Foyer</i>
z zz	ts ts	<i>zehn</i> <i>Skizze</i>